

“Kennis behoort iedereen toe en de mogelijkheid om kennis te gebruiken behoort in principe voor iedereen gelijk te zijn”

Dat wil zeggen dat ook de maatschappij toegang moet krijgen tot academische kennis. Die toegangspoort voor non-profitorganisaties is de Wetenschapswinkel!

De Wetenschapswinkel is het aanspreekpunt aan een universiteit voor non-profitorganisaties die op zoek zijn naar wetenschappelijk onderbouwde antwoorden of adviezen. In het proces van vraag tot antwoord is de bemiddelende rol van de Wetenschapswinkel niet onbelangrijk; hij brengt alle partijen samen en hij waakt over de gemaakte afspraken en de timing. Daarnaast staat de Wetenschapswinkel bij een succesvol proces en eindresultaat in voor de valorisatie van de resultaten.

Het idee van de Wetenschapswinkel kwam overgewaaid vanuit Nederland waar al 25 jaar expertise is opgebouwd. Uit een behoefteonderzoek dat in 2003 aan de Vrije Universiteit Brussel werd uitgevoerd, bleek dat ook Vlaanderen en Brussel zaten te wachten op een dergelijk initiatief. Samen met de Universiteit Antwerpen, richtte de Vrije Universiteit Brussel de eerste Wetenschapswinkels op. Het 3-jarig pilootproject werd in december 2005 succesvol afgerond. De Vlaamse Gemeenschap bekeek het en zag dat het goed was: anno 2006 werd aan elke Vlaamse en Nederlandstalige Brusselse universiteit een Wetenschapswinkel opgericht en dat dankzij de steun van de Vlaamse Gemeenschap. Ook de Brusselse regering staat achter het initiatief. Twee jaar geleden werd op de Université Libre de Bruxelles de Franstalige tegenhanger van de Wetenschapswinkel, “Boutique des Sciences”, opgericht.

De universiteiten kunnen op die manier hun dienstverlening aan de non-profitsector optimaliseren. Een netwerk van in totaal 5 Wetenschapswinkels –waarbinnen de Vrije Universiteit Brussel en de KU Brussel 1 regionale Wetenschapswinkel voor Brussel uitbaten- wordt gecoördineerd, net zoals tijdens het pilootproject, door de centrale unit Wetenschapswinkel.be gevestigd aan de Vrije Universiteit Brussel.

Dat betekent dat non-profitorganisaties één aanspreekpunt hebben maar in één klap 6 universiteiten in Vlaanderen en Brussel bereiken.

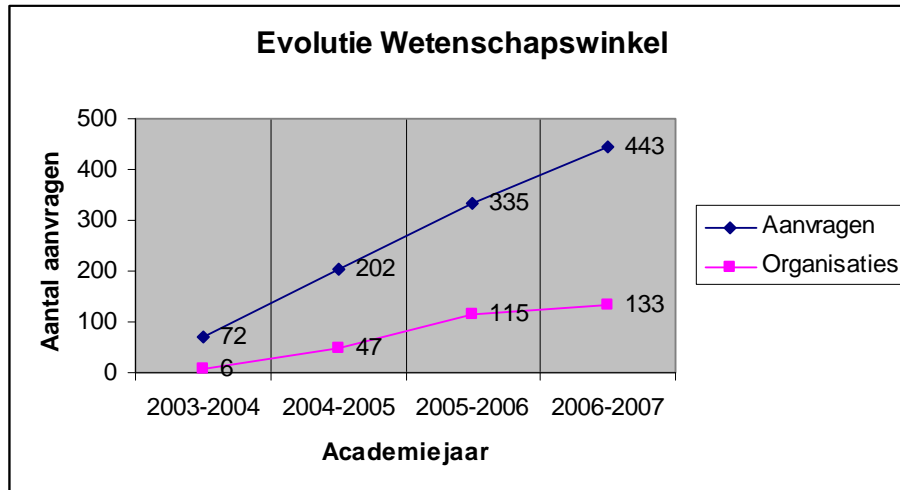


De Wetenschapswinkel aan onze universiteit:

wetenschapswinkel.be

Zowel de centrale unit Wetenschapswinkel.be van het Vlaams netwerk van Wetenschapswinkels als de regionale Wetenschapswinkel Brussel vind je terug aan onze universiteit binnen de cel Wetenschapswinkel van het R&D Departement.

Waar de Interfacecel het aanspreekpunt is voor de bedrijfswereld, is de Wetenschapswinkel er voor de non-profit. Beide diensten werken op hun manier aan de kenniseconomie, zij het voor hun eigen maatschappelijk veld. De maatschappelijke dienstverlening wordt erdoor vergroot en zo ook het imago van onze universiteit.



Beroep doen op de Wetenschapswinkel?

Het principe van de Wetenschapswinkel is eenvoudig. Een organisatie dient een aanvraag voor wetenschappelijk advies in. Een adviesraad, samengesteld uit sleutelfiguren binnen de universiteit, beslist op basis van een aantal criteria of de vraag wordt geselecteerd. Elke regionale Wetenschapswinkel heeft zo een eigen raad die optreedt als filter voor inkomende vragen.



Wanneer de vraag goedgekeurd wordt, helpt de Wetenschapswinkel bij de formulering van de onderzoeksvraag, gaat actief op zoek naar (student-)onderzoekers, bemiddelt bij het onderzoeksproces en zorgt op die manier mee voor een wetenschappelijk onderbouwd antwoord op de vraag van de organisatie.

Sommige vragen zijn snel en bondig te beantwoorden zonder dat uitgebreid onderzoek volgt.

De bemiddelaar neemt daarvoor contact op met deskundigen van de universiteit.

Voor vragen die onderzoek vereisen, zoekt de bemiddelaar een student-onderzoeker en een wetenschappelijke begeleider die optreedt als promotor. De bemiddelaar brengt de verschillende partijen samen om het onderzoeksopzet te bespreken, de timing en de eventuele kosten vast te leggen. De organisatie wordt regelmatig ingelicht over het verloop van het onderzoek.

Heel belangrijk voor de non-profitorganisaties is dat zij bij de Wetenschapswinkel kunnen aankloppen omdat zij zelf noch de expertise noch de financiële middelen hebben.



"Zonder de Wetenschapswinkel zouden we de onderzoeksopdrachten over geweld zelf niet kunnen bekostigen. In Vlaanderen is maar sporadisch onderzoek gebeurd en de bijdragen van de Wetenschapswinkel zijn onontbeerlijk voor ons." Beweging tegen Geweld - vzw ZIJN

De rol van de bemiddelaar: procesmatige begeleiding

Bij onderzoek dat verloopt via de Wetenschapswinkel is de rol van de “bemiddelaar” van niet te onderschatten belang. Hij geeft de non-profitorganisatie inzicht in wat zij kan verwachten van de academische begeleider en welke de onderzoeksmogelijkheden zijn (eindverhandeling, stage, practicum, onderzoeksbegeleiding).

De meeste vragen (90%) worden beantwoord via studenten-onderzoek in het kader van een afstudeerwerk (masterproef). Daarbij speelt de bemiddelaar een actieve rol door te waken over de goede communicatie tussen student en organisatie en draagt zo bij tot het goede verloop van het onderzoek.

Ellen Peeters, studente: “De Wetenschapswinkel heeft mij vooral in de beginfase goed op weg geholpen met mijn onderzoek. Vooral de regelmatige afspraken en de opvolging zijn waardevol. De Wetenschapswinkel laat ook duidelijk voelen dat je onderzoek belangrijk is en dat er interesse is voor en nood aan dergelijk onderzoek. Dat is heel motiverend om je thesis met voldoening tot een goed einde te brengen.”

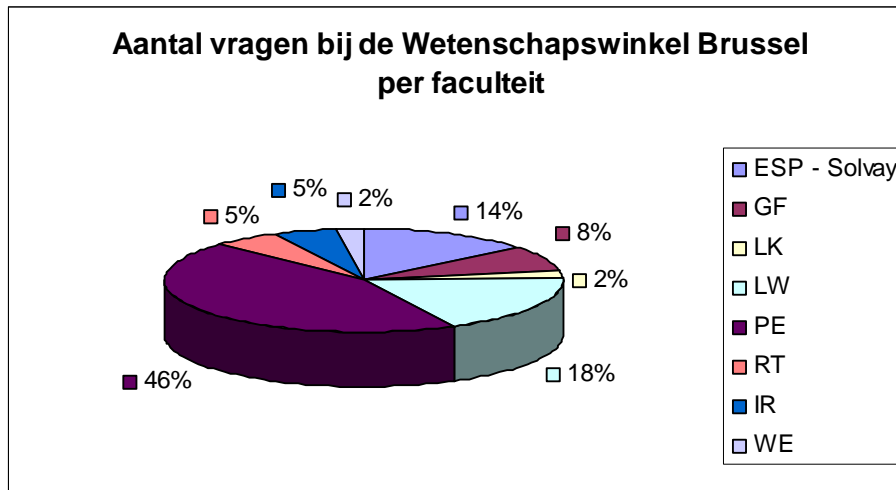
Ook voor de promotor is die opvolging vanuit de Wetenschapswinkel nuttig. Door samen te werken met de Wetenschapswinkel wordt het administratieve luik van thesisbegeleiding – zeker wanneer er een 3^{de} partij, een organisatie bij betrokken is – uit handen genomen. De bemiddelaar belegt vergaderingen, zorgt dat de afspraken duidelijk op papier worden gezet en is contactpersoon voor logistieke vragen van studenten. Dat maakt dat de promotor zich volledig kan focussen op het inhoudelijke aspect van het onderzoek.

De taak van de bemiddelaar is in principe te herleiden tot vier basisfuncties: het creëren van een brug tussen academische kennis en maatschappij, het voeren van promotie rond de vragen, het bemiddelen (waken over communicatie/afspraken, beleggen van vergaderingen, logistieke steun bieden...) en als laatste het valoriseren van de resultaten van het onderzoek dat via de Wetenschapswinkel gebeurt.

Consultancy opdracht

Evelien Wynant, studente: “Het positieve aan de Wetenschapswinkel is het feit dat je een thesis schrijft in opdracht van...Je bent er dus zeker van dat mensen je thesis gaan lezen én zelfs actief gebruiken: het is 'wetenschap' ten dienste van, en geen wetenschap om de wetenschap. Tenslotte steek je uren en uren tijd in dat eindwerk, en nu is dat toch niet voor niks geweest. Mijn thesis is geen zuivere bladvulling die zal belanden in een mufte bibliotheek, waar alleen studenten die ongeveer hetzelfde onderwerp behandelen nog eens naar je bibliografie komen kijken. Een betere motivatie om een thesis te schrijven, kon ik me niet inbeelden.”

Studenten kunnen het aanbod van vragen terugvinden in de databank van de Wetenschapswinkel (www.wetenschapswinkel.be/databank). Per universiteit en per opleiding kunnen zij zoeken naar een interessant onderzoeksonderwerp.



Studenten die een onderzoek via de Wetenschapswinkel aanvatten, staan meteen voor een uitdaging: "Wat wil de organisatie weten en hoe kan ik daar een antwoord op vinden?". Door samen te werken met een organisatie, neemt de student de positie van consultant in en verwerft daardoor een aantal interessante vaardigheden voor de toekomst: problemen analyseren, synthese maken, oplossingen zoeken, in team werken, in het kader van een project werken, communicatievaardigheden en een planning opmaken en naleven. Een meerwaarde dus voor de student aan het einde van de rit. Maar het betekent eveneens een extra moeilijkheid. De student werkt immers in overleg met de verschillende partijen en moet dus rekening houden met de vragen van de organisatie, de facultaire eisen, de kwaliteitseisen van de promotor en er dient vlot gecommuniceerd te worden met de Wetenschapswinkel. Het is een continu wikken en wegen van het werken ten dienste van een organisatie, en het afleveren van een wetenschappelijk onderbouwd antwoord. Toch blijkt uit de reacties van studenten, ook diegenen die telkens het evenwicht opnieuw moesten zoeken, dat zij de consultancyervaring een belangrijke meerwaarde vinden voor hun verdere carrière.

En die carrière kan beginnen met goede onderzoeksresultaten die gevaloriseerd worden.

Valorisatie

Telkens wanneer een onderzoek tot een goed einde wordt gebracht, kijkt de Wetenschapswinkel wat hij verder nog kan doen. Heeft het onderzoek perswaarde? Lenen de resultaten zich voor een wetenschappelijk artikel? Is een studienamiddag aangewezen om de resultaten toe te lichten?

Samen met de organisatie en de promotor wordt bekeken wat het meest opportuun is. Op die manier staan zowel de universiteit, de promotor, de student als de organisatie in de kijker en levert de Wetenschapswinkel zijn bijdrage aan de kenniseconomie.

In de zomer van 2005 lanceerde de Wetenschapswinkel een aantal persberichten over de onderwerpen onderzocht door onze thesisstudenten. Vooral de onderzoeken in opdracht van Beweging tegen Geweld – vzw ZIJN, trokken de aandacht van de media. Spraakmakende titels in dagbladen zoals '1 op de 6 jongeren terroriseert ouders', 'Als kindlief toeslaat', 'Psychisch geweld op mannen: meer dan wat pesten', zijn zeker en vast opgevallen.

De Wetenschapswinkel hanteert zelf ook enkele publicatiemogelijkheden; bijna alle onderzoeksrapporten worden integraal op de website geplaatst en kunnen gratis gedownload worden. Een nieuwsbrief brengt de laatste nieuwe stand van zaken.

Wetenschapswinkels do it international

Wetenschapswinkels gaan ook Europees!

De Europese Commissie moedigt de oprichting van Wetenschapswinkels aan universiteiten ter zee aan. De Vlaamse Wetenschapswinkels zijn tijdens het 6^{de} Kaderprogramma mee in het Europese netwerk van Wetenschapswinkels gestapt. De Brusselse Wetenschapswinkel van de Vrije Universiteit Brussel is partner binnen het Europese project TRAMS (Training and Mentoring Science Shops).

Kortom: de Wetenschapswinkel van de Vrije Universiteit Brussel does it all: regionaal, nationaal en internationaal!

Sensoa: Onderzoek naar seksualiteitsbeleving bij hetero jong-volwassenen

Student-onderzoeker: Tanja Molenberghs, studente klinische psychologie
Promotor: Prof. Dr. T. Klai
Organisatie: Sensoa, Ilse Van de Velde

Sensoa is het Vlaams expertisecentrum voor seksuele gezondheid en hiv. In dat kader is Sensoa vragende partij voor alle onderzoeken die betrekking hebben op het thema seksualiteit en hiv. De vragen van Sensoa voor de Wetenschapswinkel zijn heel brede onderzoeksvragen die de student de ruimte laten zelf verder af te bakenen. De student kan zijn interesses volgen en zelf zijn onderzoek richting aangeven, op voorwaarde dat het onderzoek nog niet uitgevoerd werd uiteraard.



Zo meldde Tanja Molenberghs, studente Klinische Psychologie, zich vorig academiejaar geïnteresseerd in de vraag "Onderzoek naar seksualiteitsbeleving van hetero mannen en vrouwen tussen 18 en 45 jaar". Prof. Klai was bereid Tanja in haar onderzoek te begeleiden en zodoende kon het onderzoek van start gaan. Tijdens een eerste vergadering met alle partijen –Sensoa, Tanja, Prof. Klai en De Wetenschapswinkel- werd het onderwerp afgebakend naar leeftijdscategorie en geografische spreiding en werd de onderzoeksmethode bepaald en andere afspraken vastgelegd.

Prof. Dr. Telidja Klai: "Het 'wetenschapswinkel-systeem' heeft mijn inziens enkel voordelen voor alle betrokken partijen. De student krijgt een ruim aanbod van onderwerpen waarbinnen zij of hij zelf nog de nodige ruimte krijgt om naar eigen interesse accenten te leggen. Daarenboven kan de student voor heel wat praktische en andere ondersteuning bij de Wetenschapswinkel terecht. De non-profit organisatie, in mijn geval Sensoa, selecteert de onderwerpen op deze wijze dat ze bijdragen tot het dichten van leemten die er volgens Sensoa in het terrein van de seksuologie in Vlaanderen aanwezig zijn. Voor mij persoonlijk, als promotor heeft het werken met de Wetenschapswinkel het voordeel dat heel wat praktische en logistieke ondersteuning geboden wordt waardoor mijn begeleidingsaspect zich kan concentreren op het inhoudelijke. Het 'Wetenschapswinkel-systeem' heeft als gevolg dat de maatschappelijke relevantie van de eindwerken beduidend vergroot wordt en dat er een nauw samenwerkingsverband gecreëerd wordt tussen het concrete veldwerk enerzijds en de academische wereld anderzijds."

Aan de hand van diepte-interviews trachtte Tanja te achterhalen hoe hetero jongvolwassenen tussen 18 en 30 jaar communiceren over seks. Door middel van een proefinterview met een medewerker van Sensoa werd Tanja klaar gestoomd om het moeilijke onderwerp in een interview bespreekbaar te maken.

Sensoa draagt kwaliteit hoog in hun vaandel en eist dat ook studenten dit doen. De studenten contacteren respondenten en zijn het visitekaartje van Sensoa. Een slechte indruk van de student-onderzoeker kan een minder positief beeld van Sensoa nalaten bij de respondenten. Dit vraagt van de student extra inzet, maar tegelijkertijd is het een extra vaardigheid die ze bij leren.

Ilse Van de Velde: "Wanneer een student een onderzoek uitvoert in naam van Sensoa staan we er op dat de student expliciet vermeldt dat we de verkregen informatie in alle vertrouwelijkheid behandelen. Dit is een van de basisprincipes van wetenschappelijk onderzoek, maar wij drukken er steeds extra op. Ook na het interview of het invullen van een vragenlijst willen we de respondenten niet in de kou laten staan. We geven aan de studenten daarom voldoende informatie zodat ze kunnen doorverwijzen naar de juiste persoon of instantie, mocht de respondent nog met vragen zitten."

Tijdens het onderzoek polste de Wetenschapswinkel zowel bij de student als bij de organisatie op verschillende momenten naar stand van zaken en werd opnieuw vergaderd om bij te sturen of te helpen waar nodig. Ook toen door stages en taken het wat moeilijk werd voor Tanja, werd een nieuw tijdschema voorgesteld en frequenter met promotor en organisatie overlegd.

Tanja Molenberghs: "Ik ben blij dat ik er voor gekozen heb om een thesis te maken voor Sensoa en ik had het geluk dat ik met fijne mensen heb kunnen samenwerken. Ik vond het werken voor een organisatie heel boeiend en leerrijk, maar niet altijd even gemakkelijk. Vaak was het moeilijk om naast de veeleisende stage ook nog aan de eisen van de organisatie te voldoen. Daar speelde de Wetenschapswinkel een grote rol aangezien zij erbij zijn wanneer plannings en dergelijke opgesteld worden en ze er mee voor waken dat de doelstellingen haalbaar zijn voor de student. Daarnaast kan je bij hen ook altijd terecht voor raad, om problemen te bespreken of gewoon voor een leuke babbel."

Niet onbelangrijk is de positie van de student die op vraag van een organisatie een onderzoek voert maar voor zichzelf vooral een thesis maakt met als doel te slagen en een diploma in handen te hebben. Het is aan de Wetenschapswinkel om een evenwicht te zoeken tussen het belang van de student en de vraag naar onderzoeksresultaten van de organisatie. Indien beide belangen geen symbiose kunnen vormen, zal de Wetenschapswinkel zoeken naar oplossingen voor beide partijen; hetzij dat de student zijn onderzoek voortzet maar niet meer op vraag van de organisatie, hetzij dat er voor de organisatie op zoek wordt gegaan naar een andere oplossing.

Het eindresultaat mag er zijn! Uit het onderzoek van Tanja bleek dat jongvolwassenen veel communiceren over seksualiteit en dat dat bijdraagt tot hun seksuele tevredenheid en hun wederzijds begrip. Opvallend is dat vrouwen het vaak moeilijker vinden om over seksualiteit te praten dan mannen. Bovendien wordt er weinig gesproken over vroegere seksuele contacten en eventuele soa's. De respondenten bleken niet altijd stil te staan bij het al dan niet hebben van een soa. De communicatie rond seksuele gezondheid verloopt blijkbaar moeilijker dan de communicatie over seksueel welzijn.

De resultaten van Tanja's thesis worden opgenomen in het beleidsplan van Sensoa.

Voor het academiejaar 2006-2007 staan al weer 10 onderzoeken voor Sensoa in de startblokken. Hoe dit komt?



Ilse Van de Velde, Sensoa: "Het thema waarrond wij werken spreekt heel wat studenten aan, "sex sells" ook bij studenten. In België is er bovendien weinig tot geen onderzoek op dit terrein verricht. We kunnen studenten dan ook heel vrij laten bij de formulering van hun onderzoeksvraag en keuze voor een methodologie. Dankzij het vak "seksuologie" van Prof. Klaï kunnen studenten zich een goed beeld vormen van alle aspecten van de menselijke seksualiteit. Dit zet hen er misschien ook toe aan om dieper te graven en er een eindwerk rond te maken. Wij zijn alleszins heel blij met deze belangstelling van studenten."

De thesis kan u bekijken op onze site: www.vub.ac.be/wetenschapswinkel